

методолошкој скрупулозности и проциљивости у анализи огромне и тешко приступачне фолклорне грађе, као и по далекосежним, ваљано утемељеним закључцима улази

у ред капиталних дела наше науке. Овакво једно узорно дело служи на част не само аутору, издавачима (Просвети и Балканолошком институту), већ и српској култури.

Жарко Гребјешанин

"LES BALKANS À L'ÉPOQUE OTTOMAN"

(sous la responsabilité de Daniel Panzac), *Revue du Monde Musulman et de la Méditerranée*, 66 (1992/4) 1-158.

Сурова свакодневица распада комунизма, коју прати борба за насилно очување комунистичких творевина уз злоупотребу у народима замагљених и нејасних националних осећања, пробудила је у европским научним круговима нова интересовања за историјско наслеђе Балкана. У жељи да се у историји Балкана пронађу узроци садашње кризе и да се из објашњења узрока извуку одређене поуке, цео један број реномираног часописа посвећен је повести Балкана под османском влашћу. С правом се сматра да је готово шестовековна османска власт умногоме изменила његову дотадашњу цивилизациону, етничку и религијску структуру. Неизбрисиви трагови османског историјског наслеђа и данас се одликовају у многим областима свакодневног живота.

Студије из овог зборника обрађују четири основне теме: 1) успостављање османске власти праћено продором ислама и ислами-

зацијом дугог трајања, те тражење корена дугом опстанку државе у њеној административној ефикасности (M. Balivet, *Aux origines de l'islamisation des Balkans ottomans*, 11-20; N. Clayer, *Des agents du pouvoir ottoman dans les Balkans: les Halvetis*, 21-30; C. Fenesan, *L'Eyalet de Timisoara dans la seconde moitié du XVIe s. d'après les Mühimme Desterleri*, 31-38; M. Kiel, *La diffusion de l'Islam dans les campagnes bulgares à l'époque ottomane (XVe-XIXe s.): colonisation et conversion*, 39-54); 2) друштвена и економска историја (G. Veinstein, *Sur la draperie juive de Salonique (XVIe-XVIIe s.)*, 55-64; M. Anastassiadou, *Artisans juifs à Salonique au début des Tanzimat*, 65-72; M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, *L'approvisionnement d'Istanbul par les Principautés roumaines au XVIIIe s.: commerce ou réquisition*, 73-78; M. Wagstaff et E. Frangakis-Syrett, *The port of Patras in the second Ottoman Period*, 79-94); 3) национално буђење у XIX веку и продирање ев-

ропских идеја (B. Lory, *Immigration et intégration sociale à Plovdiv au XIXe s.*, 95-104; P. Dumont, *La franc-maçonnerie dans l'Empire ottoman: la loge grecque Prométhée à Jannina*, 105-112; D. Panzac, *La population de la Macédoine au XIXe s.*, 113-134); 4) размислања о историји дугог трајања и османском наслеђу (N. Moacanin, *Les Croates et l'Empire ottoman: quelques réflexions sur leurs rapports*, 135-138; A. Popovic, *Représentation du passé et transmission de l'identité chez les musulmans des Balkans*, 139-144; S. Yerasimos, *L'Eglise orthodoxe, pépinière des Etats balkaniques*, 145-158).

Треба напоменути да већина чланака представља саопштења са VI међународног конгреса економске и друштвене историје Османског Царства и Турске, одржаног у

Екс-ан-Провансу почетком јула 1992. године.

Многи од наведених радова не само што доносе низ непознатих података, него и отварају неке сасвим нове путеве истраживања повести Балкана под Османлијама. Ипак, има и таквих у којима се понављају добро познати клишеи и општа места. Сасвим је јасно да од овог невеликог али драгоценог зборника радова не треба тражити да пружи једну целовиту слику турског Балкана. Он је настао с циљем да осветли тек понеке од многобројних проблема и пружи поједина нова решења, у чему и јесте његов највећи допринос. Трудом приређивача Данијела Пазака настала је књига која ће постати незаобилазна научна литература за сваког будућег истраживача балканске историје.

Александар Фошић

Момчило Исић, СЕЉАШТВО У СРБИЈИ 1918-1925.

Институт за новију историју Србије, Библиотека Студије и монографије, књ. IV, Београд 1995, стр. 399.

Институт за новију историју Србије, као једна од научноистраживачких установа која је свој дугорочни програм рада оријентисала преваходно према макропројекту Историја Србије и српског народа, има три потпројекта на којима истрајавају њени сарадници: I Социјалистичка мисао и раднички покрет у Србији до 1941; II Грађанско друштво у Србији између два

светска рата и III Србија у Другом светском рату и послератном развоју. Из оквира тих потпројеката до сада је написано више монографија и студија, али, на жалост, многе од њих су дуго чекале или још увек чекају да буду објављене. Тек у новије време угледале су светло дана књиге: др Надежде Јовановић *Земљорадничка левица у Србији 1927-1939*, др Милана